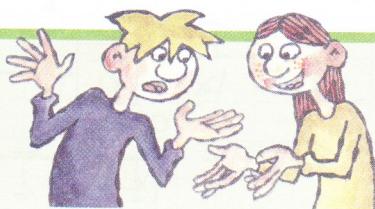

3. Ekvivalentne ali enakovredne enačbe

Z mojstrom do znanja:

- kako rešuješ enačbo z ekvivalentnim preoblikovanjem,
- kako prepoznaš ekvivalentni enačbi,
- katere enačbe so ekvivalentne.

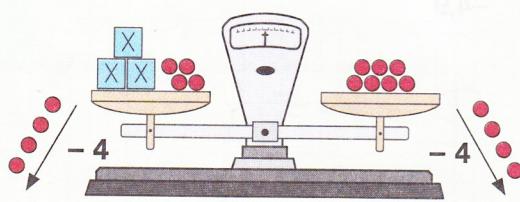
Mojster reši

1. Dani sta enačbi $3 \cdot x + 4 = 7$ in $2 \cdot x - 3 = 5$. Ponazori ju s tehtnico in opiši ponazorjene spremembe.

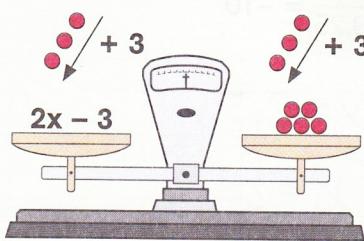
Vsako enačbo lahko **ponazorimo z modelom tehtnice**, ki je v ravnoesju in **ostane v ravnoesju**, če obema stranema enačbe **enako vrednost dodamo** ali **odvzamemo** oziroma ju **množimo** ali **delimo z istim od 0 različnim številom**.

a) $3 \cdot x + 4 = 7$

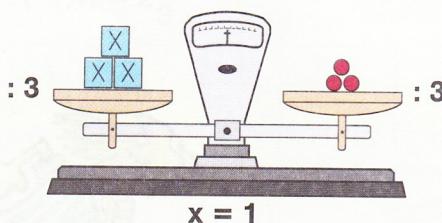

Na obeh straneh odvzamemo 4 enote in tehtnica je še vedno v ravnoesju.

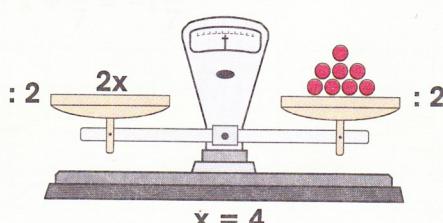
b) $2 \cdot x - 3 = 5$

Obema stranema dodamo 3 enote in tehtnica je še vedno v ravnoesju.

Nato obe strani delimo s 3 in vidimo, da je $x = 1$.

Nato obe strani delimo z 2 in vidimo, da je $x = 4$.

2. Jan in Maja sta rešila vsak po eno enačbo in dopisala ustrezno množico rešitev.
Obe množici rešitev sta primerjala med seboj. Kaj sta ugotovila?

$$6 \cdot x - 15 = 9 \cdot x$$

$$\mathcal{R} = \{-5\}$$

$$-15 = 3 \cdot x$$

$$\mathcal{R} = \{-5\}$$

Odgovor: Ugotovila sta, da obema enačbama ustreza za rešitev število -5 . Množici rešitev, ki ustrezata zapisanima enačbama, sta enaki.

Ekvivalentni enačbi sta enačbi, ki imata **isto množico rešitev**. Ekvivalentni enačbi imenujemo tudi enakovredni enačbi.

3. Enačbo $6 \cdot x - 2 = 8 \cdot x$ reši s preoblikovanjem v ekvivalentne enačbe.

Pri preoblikovanju **dobimo več različnih zapisov enačb z isto rešitvijo**. Pravimo, da dano enačbo preoblikujemo v ekvivalentne enačbe. Enačbo postopno urejamo tako, da postaja čedalje bolj preprosta, vse do končne rešitve.

Postopek reševanja:	
obema stranema enačbe prištejemo $+2$	$6x - 2 = 8x$
poenostavimo izraza na obeh straneh enačbe	$\cancel{6x - 2} + \cancel{2} = 8x + 2$
od obeh strani enačbe odštejemo $8x$	$6x - 8x = \cancel{8x} - \cancel{8x} + 2$
poenostavimo izraza na obeh straneh enačbe	$-2x = +2$
obe strani enačbe delimo z -2 in dobimo	$:(-2)$
rešitev enačbe	$x = -1$

Rešitev enačbe vedno preizkusimo v prvotni enačbi. **Preizkus** enačbe **naredimo** tako, da **vstavimo vrednost $x = -1$ v levo in nato še v desno stran enačbe ter primerjamo dobljeni vrednosti**. Če sta vrednosti enaki, smo enačbo pravilno rešili.

Preizkus:

vrednost leve strani enačbe: vrednost desne strani enačbe:

$$6 \cdot (-1) - 2 = -6 - 2 = -8 \quad 8 \cdot (-1) = -8$$

V našem primeru je vrednost leve strani enačbe enaka vrednosti desne strani, zato je **$x = -1$ rešitev enačbe**. Zapišemo množico rešitev $\mathcal{R} = \{-1\}$.

Ekvivalentne enačbe imajo lahko **različen zapis**, a **isto množico rešitev**.

Rešitev enačbe se ne spremeni, če:

- levi in desni strani enačbe prištejemo isto število ali izraz,
- od leve in desne strani enačbe odštejemo isto število ali izraz,
- levo in desno stran enačbe pomnožimo z istim od nič različnim številom,
- levo in desno stran enačbe delimo z istim od nič različnim številom.

Vaja dela mojstra

1. Enačbi sta ekvivalentni. Zapiši postopek, po katerem smo preoblikovali prvotno enačbo.

a) $x + 7 = 11$ in $x = 4$

b) $4(x - 1) = 12$ in $x - 1 = 3$

c) $x - 9 = 4$ in $x = 13$

č) $\frac{1}{3}x = 6$ in $x = 18$

2. Dopiši, na kakšen način smo enačbe preoblikovali v ekvivalentne enačbe.

a) $3x + 6 = 9$

b) $5x + 7 = 42$

$3x = 3$

$5x = 35$

$x = 1$

$x = 7$

c) $4x - 1 = 15$

č) $9x + 18 = 6$

$4x = 16$

$9x = -12$

$x = 4$

$x = -\frac{4}{3}$

Enačaj v enačbi si lahko predstavljamo kot ograjo, ki jo lahko preskočimo, a takrat se predznak člena spremeni.

Neznanke zberemo na levi strani, števila pa na desni strani enačbe.

3. Reši enačbi in pokaži, da sta ekvivalentni.

a) $6x - 15 = 9x$ in $-15 = 3x$

$$6x - 15 = 9x \quad | -9x \\ -15 = 3x \quad | :3 \\ -15 = x$$

b) $-3(x + 2) = 27$ in $x + 2 = -9$

$$c) \frac{2}{3}x = 16 \quad | \cdot \frac{3}{2}$$

$$\checkmark c) 4 \cdot (x - 2,5) = 3 \cdot (-8) \quad | :4 \quad \frac{1}{3} \cdot (x - 2,5) = 2 \cdot (-3)$$

4. Obe strani enačbe $\frac{a}{7} = 12$ pomnoži s 7 in zapiši novo enačbo. Primerjaj rešitvi prvotne in nove enačbe ter zapiši ugotovitev.

Ugotovitev:

5. Reši enačbe. Kateri dve izmed njih sta med seboj ekvivalentni? Zapiši vse možnosti.

a) $\frac{x}{3} = 8$ b) $\frac{8x}{9} = 0$ c) $-4 \cdot x + 5 = -30 : (-6)$ č) $0,5x = 12$

Odg.:

6. Kateri dve izmed zapisanih enačb sta ekvivalentni enačbi $3 \cdot x = 15$?

a) $3 \cdot x - 7 = 8$ b) $3 \cdot x = 8 - 7$ c) $-7 = 8 - 3 \cdot x$ č) $3 \cdot x - 7 = -3 \cdot x + 8$

Odg.:

7. Izpolni označeno mesto tako, da bosta enačbi ekvivalentni.

a) $6x + 7 = x - 3$ in $6x = x - \boxed{}$

b) $x + 4 = 3x + 14$ in $4 = 14 + \boxed{}$

c) $4(x - 9) = 36$ in $x - 9 = \boxed{}$

č) $\frac{2x+5}{3} = 2$ in $2x + 5 = \boxed{}$

8. Ali so dane enačbe ekvivalentne? Odgovor utemelji.

a) $2x - 3 = 12 + 5x$ b) $3x = -15$ c) $6x - 15 = 9x$ č) $-5(x - 7) = 60$

Odg.:

9. Enačbi sta ekvivalentni. Kako smo preoblikovali prvo enačbo, da smo dobili drugo enačbo?

a) $x + 9 = 2x - 1$ in $x - 2x + 9 = -1$

Odg.:

b) $6x + 2 = x - 12$ in $6x = x - 14$

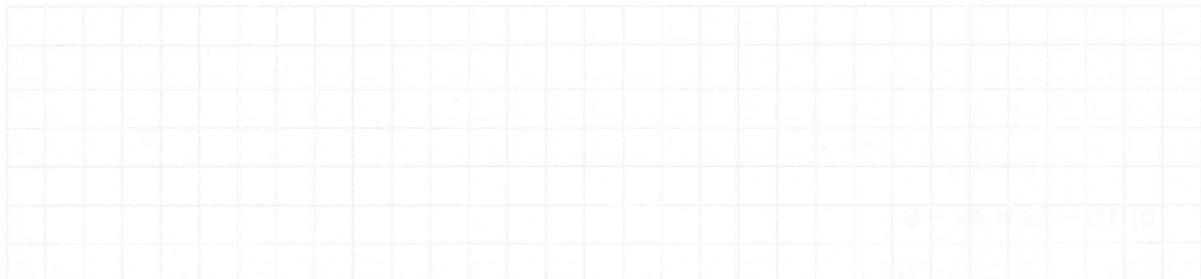
Odg.:

c) $0,2x + 1,5 = 2,4$ in $2x + 15 = 24$

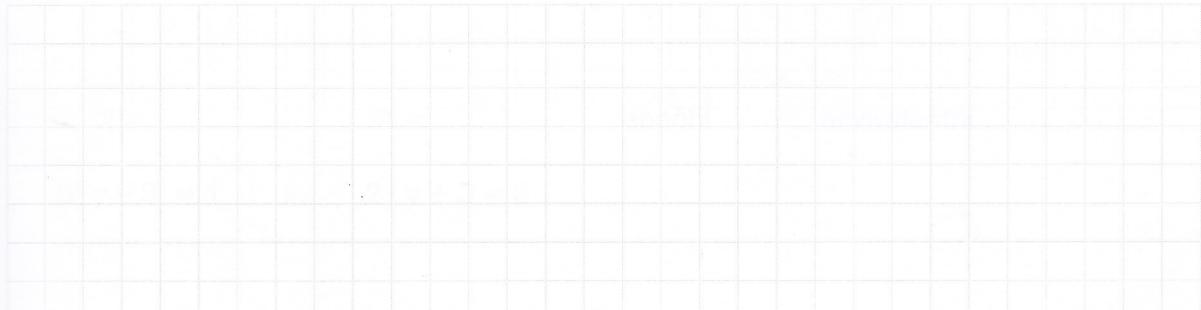
Odg.:

10. Reši enačbo s preoblikovanjem v ekvivalentne enačbe. Ob vsaki vrstici reševanja napiši, s katerim preoblikovanjem si dobil pripadajočo ekvivalentno enačbo. Rešitve so iz množice naravnih števil.

a) $6x - 5 = 2x + 3$

b) $9x - 36 = 5x$

c) $3x + 12 = 9x - 6$

č) $9x + 6 = 4x - 4$

12. Ali sta dani enačbi ekvivalentni? Odgovor utemelji.

a) $x^2 - 4 = 0$ in $x - 2 = 0$

b) $x^2 - 1 = 0$ in $x - 1 = 0$

Odg.: a)

b)

13. Dani enačbi reši s premislekom, zapiši množico rešitev in pripiši, ali sta ekvivalentni.

a) $x + 5 = 13$ in $x - 4 = 12$

$\mathcal{R} = \underline{\hspace{2cm}}$ $\mathcal{R} = \underline{\hspace{2cm}}$ enačbi   ekvivalentni

b) $y - 3 = 1$ in $2 \cdot y + 3 = 9$

$\mathcal{R} = \underline{\hspace{2cm}}$ $\mathcal{R} = \underline{\hspace{2cm}}$ enačbi   ekvivalentni